

Neuvottelut työ- ja virkaehtosopimuksista alkoivat – mitä pitää tietää?

Neuvottelut kaikista julkisen sektorin työ- ja virkaehtosopimuksista sekä yliopiston työehtosopimuksesta ovat käynnistyneet. Mitä se tarkoittaa: kuka neuvottelee ja kenen kanssa? Mistä kaikista asioista nyt on tarkoitus sopia ja mitä on odotettavissa?

Teksti: Liina Sipilä

Neuvottelut uusista, 1. huhtikuuta 2020 voimaan astuvista valtion, kuntien ja yliopistojen työ- ja virkaehtosopimuksista ovat käynnistyneet.

MISTÄ ASIOISTA NYT ON TARKOITUS SOPIA?

Kaikki ei suinkaan muutu vaan sopimusten perusrakenne ja moni määräys säilynee ennallaan. Neuvottelukierroksen aikana sovitaan tyypillisesti palkankorotuksista, niiden toteuttamistavoista ja aikatauluista sekä erilaisista tekstimuutoksista työ- ja virkaehtosopimuksen sisältöön.

JUKO vaatii kaikilla sopimusaloillaan kilpailukykyisyyden perusteella tehtyjen työaikalaisysten poistamista tai niiden kompensoimista sekä niin sanotun yleisen linjan mukaista palkankorotustasoa – eli kustannusvaikutuksiltaan vastaavia palkankorotuksia tai sopimusmuutoksia kuin esimerkiksi yksityissektorilla.

Valtiosektorilla työntekopaikasta riippumaton työ tulisi huomioida täysimääräisesti työaikana. Vapaa-aikana tapahtuva työhön liittyvä matkustaminen tulisi niin ikään kompensoida työntekijälle, sillä se ei ole työntekijän todellista lepoaikaa. Lisäksi tavoitellaan työn ja perheen yhteensovittamista paremmin tukevia määräyksiä sekä työhyvinvointiohjelmaa.

Yliopistosektorilla Eläinsairaalan eril-

POND5

KUKA NEUVOTTELEE JA KENEN KANSSA?

Eläinlääkäriliitto on yhdessä Lääkäriliiton ja Hammaslääkäriliiton kanssa perustanut 1990-luvulla yhteisen neuvottelujärjestön Lääkärikartelli ry:n. Lääkärikartelli on yksi Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKOn jäsenyhdistyksistä.

JUKO neuvottelee pääsopijana valtion työ- ja virkaehtosopimuksesta Valtion työmarkkinalaitoksen kanssa ja yliopistojen yleisestä työehtosopimuksesta yliopistojen ja edustavan Sivistystyönantajien kanssa. Neuvotellessaan näistä sopimuksista JUKO edustaa myös eläinlääkäreitä.

Kuntasektorilla JUKO neuvottelee kunnallisesta yleisestä työ- ja virkaehtosopimuksesta (KVTES) KT Kuntatyönantajien kanssa. KVTES-sopimusta sovel-

letaan kuitenkin kunnaneläinlääkäreihin vain siltä osin kuin Kunnallisessa lääkärin virkaehtosopimuksessa (Lääkärisopimus, LS) on sovittu.

Lääkärisopimuksesta KT neuvottelee suoraan Lääkärikartellin kanssa. Kunkin Lääkärikartellin jäsenjärjestön eli Lääkäriliiton, Hammaslääkäriliiton ja Eläinlääkäriliiton neuvottelijoita istuu neuvottelupöydässä.

Kun neuvottelutulos on saatu aikaiseksi, kunkin lääkäriiliiton päätöksentekijät hyväksyvät sen omalta osaltaan. Seuraavaksi Lääkärikartellin hallitus hyväksyy Lääkärisopimuksen ja hyväksyminen vahvistetaan vielä JUKOn hallituksen päätöksellä. Lopulta sopimus allekirjoitetaan JUKOn nimissä.

lismääräysten eli käytännössä päivystyksen järjestämistä ja korvaamista koskevat kysymykset ovat keskiössä. Nykyiset päivystysmääräykset ovat monelta osin vanhentuneet ja vaikeaselkoiset. Lisäksi uusi työaikalaki edellyttää määräysten muuttamista. Päivystysmääräyksiin onkin odotettavissa merkittäviä muutoksia.

Yliopistollisen Eläinsairaalan päivystysmääräyksistä on käyty neuvotteluita 2018 voimaan astuneen työehtosopimuksen yhteydessä perustetussa erillisessä työryhmässä eli jo 2018 alkaen. Työryhmässä eläinlääkäreitä edustavat JUKOn yliopistosektorin neuvottelupäällikkö, eläinlääkäriluottamusmies ja Eläinlääkäriliiton asiamies, joka on koulutukseltaan lakimies.

Kuntasektorilla Eläinlääkäriliitto tavoittelee parannuksia muun muassa Lääkärisopimuksen praktikkoeläinlääkäreitä koskeviin lepoaikamääräyksiin. Lisäksi pyritään sopimaan, millaisia työaikamääräyksiä praktikkoeläinlääkäreihin tulee soveltaa, kun he siirtyvät työaikalain soveltamisen piiriin. KT ja Suomen Eläinlääkäriliitto ovat joulukuussa 2019 julkaistussa yhteisessä tiedotteessa todenneet yhteiseksi käsitykseksen, että praktikkoeläinlääkäreihin tulisi soveltaa työaikalakia viimeistään, kun palkkausjärjestelmä on uudistettu.

MITÄ ON ODOTETTAVISSA?

Yleinen tilanne työmarkkinaneuvotteluissa vaikuttaa poikkeuksellisen vaikealta. Tämä lause ja tilanne on viime vuosina toistunut kerta toisensa jälkeen. Moni muistaneekin esimerkiksi muutaman vuoden takaisen palkansaajille ikävän kilpailukyky sopimuksen eikä asetelma juuri helpottanut sitä seuranneella liittokierroksella keväällä 2018. Kunta-alalla ja valtiolla neuvottelutulos saavutettiin silloin vasta edellisten sopimusten jo päätyttyä. Yliopistosektorilla tilanne kärjistyi sitäkin pahemmin: yhteisymmärrystä työnantajapuolen kanssa oli etsittävä valtakunnansovittelijan toimistolla ja neuvotteluita oli vauhditettava Helsingin yliopiston lakolla (28. helmikuuta 2018 eli Kalevalan ja suomalaisen kulttuurin päivänä). Jos mahdollista, lähtötilanne neuvottelukierroksen nyt alkaessa on nyt vieläkin tukalampi.

Ensimmäiset sopimukset päättyivät yksityissektorilla jo lokakuussa. Neuvottelut

MIKÄ ON LÄÄKÄRIKARTELLI?

Lääkärikartelli ry on lääkärien, hammaslääkäreiden ja eläinlääkäreiden 1990-luvulla perustama yhteinen neuvottelujärjestö, jonka tarkoituksena on hoitaa kaikkien näiden lääkäriyhmien edunvalvontaa. Lääkärikartelli on Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKOn jäsen.

Kunta-alalla lääkärit, hammaslääkärit ja eläinlääkärit saivat Lääkärikartellin myötä 1990-luvulla oman Lääkärisopimuksen ja oikeuden neuvotella julkisen sektorin ehdoista kuntatyönantajan kanssa. Neuvottelupöydässä istuu siten myös eläinlääkäriliiton edustajia, muun muassa tämän kirjoittaja.

Neuvottelutoiminta on Lääkärikartellin ensisijainen tehtävä. Sen ohella Lääkärikartelli muun muassa järjestää luottamusmieskoulutusta, hallinnoi puhelinreseptipalkkioita hoitavaa Puhti-järjestelmää ja toimii tiedonjako- ja yhteistyöfoorumina.

MIKÄ ON JUKO?

JUKO eli Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö on yksi Suomessa toimivista valtakunnallisista pääsopijajärjestöistä kunnan, valtion ja yliopiston työ- ja virkaehtosopimuksissa. JUKOn tehtävä on valvoa jäsentensä oikeudellisia, taloudellisia ja sosiaalisia etuja. Se muodostaa korkeasti koulutettuja edustavan julkisen alan yhteenliittymän ja edustaa yhteensä yli 200 000 julkisella sektorilla työskentelevää palkansaajaa.

Eläinlääkäriliitto kuuluu JUKOon Lääkärikartellin kautta. Neuvotellessaan kunnan, valtion ja yliopiston työ- ja virkaehtosopimuksista JUKO siis edustaa myös Eläinlääkäriliiton jäseniä. Eläinlääkäriliitolla on edustajia JUKOn eri toimielimissä. Lisätietoa verkossa www.juko.fi.

ovat olleet myrskyisiä ja yhteisymmärrystä on jouduttu ala toisensa jälkeen etsimään sovittelijan johdolla. Tammikuun alussa

syntyi ensimmäinen sopimus, mutta sen vaikutuksista ja verrannollisuudesta muihin aloihin on jo noussut periaatteellisia erimielisyyksiä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen välille.

Tämän jutun mennessä painoon niin sanottua yleistä linjaa palkankorotus- tai kustannusvaikutustasoista, tai kilpailukyky sopimuksen kohtalosta ei vielä ole tiedossa.

JUKOn puheenjohtaja **Olli Luukkainen** on arvioinut, että ”yksityissektorin eskaloitunut työmarkkinatilanne heijastuu väistämättä julkisten alojen neuvotteluihin.” Arvio osuneen oikeaan. Julkisrahoitteisia työnantajia edustavat tahot ovat jo viestineet, että rahaa korotuksiin ja kustannusvaikutteisiin muutoksiin ei juurikaan ole. Tällaista palkansaajajärjestöt eivät voi hyväksyä, sillä julkisen sektorin työehtojen on oltava mielekkäitä ja kilpailukykyisiä, ja niiden kehittämisestä pitää voida sopia myös tällä sopimuskierröksellä.

Kirjoittaja on Eläinlääkäriliiton asiamies, OTM.

MITÄ TARKOITAA SOPIMUKSEN KUSTANNUSVAIKUTUS?

Virka- ja työehtosopimuksen kustannusvaikutus tarkoittaa sopimuksen palkankorotusten ja laadullisten muutosten todellisia kustannuksia työnantajalle. Laadullisia muutoksia voivat olla esimerkiksi työaika tai vuosilomaa koskeviin määräyksiin tehtävät muutokset. Niistä ja palkankorotuksista muodostuu kustannusten kokonaisvaikutus.

Lääkärilehden 3/20 artikkeli Ennuste neuvottelukierrokselle: tuulista ja haastavaa. Lehti ilmestyi 17. tammikuuta. Artikkelin kirjoittaja on Laura Manninen.